

Innspill til forvaltningsplan for havområdene 2020 (Sak-19/1751).

Naturvernforbundet, WWF, Greenpeace, Sabima og Bellona sender herved våre felles innspill til revideringen av forvaltningsplanene for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, Norskehavet samt Nordsjøen og Skagerrak.

Oppsummering av våre anbefalinger:

De undertegnede organisasjonene anbefaler at regjeringen vil:

- Legge alle miljøfaglige råd innhentet i det faglige grunnlaget til grunn for oppdateringene og revisjonen av forvaltningsplanene.
- Implementere anbefalingene fra Faglig forum i sin helhet om å utvide SVO (Særlig Verdifulle Områder) og nye kandidater til SVO-er.
- Etablere SVO iskantsonen, polarfrontområdene, områdene rundt Lofoten, Vesterålen og Senja, havområdet rundt Jan Mayen, Mørebankene, Iverryggen og Skagerrak som varige, petroleumsfrie områder.
- Gjennomgå tidligere gitte anbefalinger fra miljøfaglige instanser om områder hvor det ikke bør igangsettes petroleumsvirksomhet og nedfelle et prinsipp om at det ikke skal gis godkjenning til Plan for utvinning og drift i slike områder.
- Fastsette iskantsonens utbredelse som området hvor det kan forekomme havis i april måned basert på en tidsserie med satelittobservasjon av isutbredelse for 30-års perioden 1988-2017. Isfrekvensen oppdateres fra 30% til 0,5%.
- Gi samtlige SVO status som marine verneområder i forbindelse med oppdateringen av Norges marine verneplan.
- Følge opp anbefalingene fra Riksrevisjonens rapport om å ivareta miljø og fiskeri ved petroleumsvirksomhet i forvaltningsplanområdet Lofoten-Barentshavet.
- Sørge for at Petroleumstilsynet i større grad følger opp at avvik og pålegg hos oljeselskapene etterleves og at strengere reaksjonsmidler trappes opp ved behov.
- Gjeninnføre regimet med null fysiske utslipp i forvaltningsområdet Barentshavet-Lofoten og Norskehavet.
- Styrke slepe- og bergingsbåt-beredskapen i områdene rundt Svalbard både vinter og sommer.
- Innføre tungoljeforbud i de områdene som er definert i Polarkoden (IMO) og jobbe for at et slikt forbud skal innføres i alle deler av Arktis gjennom IMOs MEPC komite.

- Etablere utslippsfrie soner for skipstrafikk ved Bjørnøya, Hopen og langs kysten av Svalbard.
- Sikre at regelverket for ballastvann i polare farvann håndheves.
- Utarbeide konkrete og målbare tiltak for å gjenoppbygge truede arter i norske farvann, herunder pigghå, brugde, håbrann, kysttorsk og vanlig uer, enten i form av egne konkrete gjenoppbyggingsplaner for artene eller ved å gjøre dem til prioriterte arter under naturmangfoldloven.
- Styrke kunnskapen om samspillet mellom arter i havet, mellom arter i havet og på land og samspillet mellom arter og deres leveområder. Arbeidet skal inkludere både kommersielle og ikke-kommersielle arter og ha som mål å oppnå en helhetlig fiskeriforvaltning ved å implementere fullgode flerbestandsmodeller.
- Sørge for at nye arter ikke skal kunne høstes i kommersiell skala uten at det foreligger en grundig forståelse om hvilken rolle de ulike artene har i næringskjeden og hvordan uttak av disse vil påvirke både andre arter og deres respektive leveområder. En sterk føre-var-tilnærming må alltid ligge til grunn ved vurdering av slike nye høstingsregimer.
- Styrke arbeidet mot fiskerikriminalitet som skjer ute på havet og på kaikanten.
- Innføre et 10 års moratorium på mineralutvinning på havbunnen inntil et grundig kunnskapsgrunnlag er på plass.
- Sørge for at det ikke vil forekomme mineralvirksomhet på havbunnen i SVO og andre områder med påvist verdifull bunnfauna.
- Fremskynde arbeidet med å oppdatere den helhetlige strategien mot marin forøpling for norske farvann.
- Pålegge alle stamnetthavner fra Tromsø og nordover til å ta imot plastavfall vederlagsfritt fra alle fartøygrupper samt øke profesjonell og organisert innsamling av plastavfall i fjæresonen på Svalbard.
- Styrke kartleggingen av plastsøppel på havbunnen og dens effekt på dyreliv og leveområder i havdypet samt styrke forskningsinnsatsen på effekter av mikro- og nanoplast spredning og marint plastavfall i Arktis.
- Styrke arbeidet med å hindre plastforøpling av havet ved å utrede et utvidet produsentansvar for alle plastprodusenter og importører av plast innen 2020 samt styrke produsentansvarsloven for emballasje, fiskeredskap og tauverk.

Innholdsfortegnelse

Innspill til forvaltningsplan for havområdene 2020 (Sak-19/1751)	1
Oppsummering av våre anbefalinger:	1
Innholdsfortegnelse	3
Introduksjon	3
Miljøfaglige råd skal ligge til grunn for forvaltningen	4
Vedrørende særlig verdifulle og sårbare områder (SVO).....	4
En styrket oljevernberedskap i våre norske havområder	8
Fiskebestander og fiskeri.....	11
10 års moratorium på mineralutvinning på havbunnen	13
Marin forsøpling.....	15
Avslutning.....	16

Introduksjon

I arbeidet med oppdaterte forvaltningsplaner vil vi understreke viktigheten av å følge forvaltningsplanenes formål om en helhetlig og økosystembasert forvaltning på naturens premisser hvor føre var prinsippet er styrende for alle fremtidige beslutninger. For å sikre at dette gjennomføres i praksis mener organisasjonene at de oppdaterte forvaltningsplanene bør inneholde et forpliktende rammeverk for oppnåelsene av langt mer ambisiøse mål med indikatorer som inkluderer nasjonale og internasjonale forpliktelser som ivaretar naturen bedre enn i dag, bygger opp truede bestander og legger til rette for klimatilpasninger for norske havområder.

Helhetlige og økosystembaserte forvaltningsplaner danner et viktig verktøy og flott grunnlag for forvaltningen av våre havområder som de undertegnede organisasjonene støtter opp om. At forvaltningsplansystemet skal bygge på faglige anbefalinger og føre-var-prinsippet, gjennom jevnlig oppdateringer mener vi er en riktig måte å opprettholde norske havområders naturverdier, inkludert biologisk diversitet, robusthet og biologisk produksjon. Å se ivaretagelsen av de ulike naturverdiene i sammenheng med hvilke typer menneskelig aktivitet vi tillater i norske havområder er avgjørende for å ta vare på dyreliv og leveområder for fremtidens generasjoner. Det faglige grunnlaget viser at økosystemene i våre norske havområder er under økende press. Allerede i dag skjer det store endringer i våre havområder som følge av menneskeskapte klimaendringer. Endringene i det nordlige Barentshavet er ikke bare på artsnivå, det er utskifting og fortrenning av hele artsgrupper (samfunn). Det er særlig sjøfuglene som er hardt rammet som følge av de raske endringene¹. Disse endringene er imidlertid beskjedne sammenlignet med de dramatiske endringene som er forventet de nærmeste tiårene, spesielt i Barentshavet og de Arktiske områdene. FNs siste rapport om hav og is tegner et dystert bilde av de endringene som nå er i ferd med å skje. Oppvarming, ismelting, havforsuring og mindre tilskudd av oksygen truer økosystemet og

¹ <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2019/april-2019/samlet-pavirkning-og-miljokonsekvenser/>

påvirker alt liv i havet. Forskerne frykter en dramatisk masseutryddelse globalt dersom ikke klimagassutslippene kuttes raskt².

Miljøfaglige råd skal ligge til grunn for forvaltningen

Regjeringen vil:

- Legge alle miljøfaglige råd innhentet i det faglige grunnlaget til grunn for oppdateringene og revisjonen av forvaltningsplanene.
- Gjennomgå tidligere gitte anbefalinger fra miljøfaglige instanser om områder hvor det ikke bør igangsettes petroleumsvirksomhet og nedfelle et prinsipp om at det ikke skal gis godkjenning til Plan for utvinning og drift i slike områder.
- Gi samtlige Særlig Verdifulle og Sårbare Områder (SVO) status som marine verneområder i forbindelse med oppdateringen av Norges marine verneplan. Følge opp anbefalingene fra Riksrevisjonens rapport om å ivareta miljø og fiskeri ved petroleumsvirksomhet i forvaltningsplanområdet Lofoten-Barentshavet.

I oljeforvaltningen er det krav om at kun ny, vesentlig informasjon skal bli vurdert i høringsinnspillene. Dette mener vi er problematisk da miljøfaglige råd som har blitt gitt i tidligere runder fremdeles kan være relevante når nye beslutninger skal tas. I tillegg har det vært flere eksempler på at også ny kunnskap forkastes ved tildeling av blokker gjennom TFO og konsesjonsrundene. Derfor trenger vi en klar vurdering på hva ny og vesentlig kunnskap faktisk innebærer.

I høringsrundene i forbindelse med forslag til utlysning av nye oljeblokker til oljeindustrien har Miljødirektoratet, Polarinstituttet, og havforskningsinstituttet gitt miljøfaglig råd om forbud og forbehold i forbindelse med petroleumsvirksomhet i visse områder. En gjennomgang gjort av Naturvernforbundet viser at svært få av disse rådene har blitt fulgt i perioden 2002-2018³. Siden Erna Solberg sin regjering kom til makten i 2013 har ingen av de miljøfaglige rådene om forbud blitt fulgt. Dette kan tyde på at det ikke er hensynet til naturen som setter premissene for oljeforvaltningen i dag.

Vedrørende særlig verdifulle og sårbare områder (SVO)

Regjeringen vil:

- Implementere anbefalingene fra Faglig forum i sin helhet om utvidede SVO-er og nye kandidater til SVO-er.
- Etablere SVO områdene iskantsonen, polarfrontområdene, områdene rundt Lofoten, Vesterålen og Senja, havområdet rundt Jan Mayen, Mørebankene, Iverryggen og Skagerrak som varige, petroleumsfrie områder.

² <https://www.ipcc.ch/srocc/home/>

³ https://naturvernforbundet.no/energi/fossil_energi/olje/regjeringen-overkjoerer-alle-miljorad-ved-oljeutlysninger-article36977-118.html

- Fastsette iskantsonens utbredelse som området hvor det kan forekomme havis i april måned basert på en tidsserie med satelittobservasjon av isutbredelse for 30-års perioden 1988-2017. Isfrekvensen oppdateres fra 30% til 0,5%.
- Gi samtlige SVO områder status som marine verneområder i forbindelse med oppdateringen av Norges marine verneplan.

Bestandene av marine arter er halvert siden 1970, med klimaendringer og havforsuring, ødeleggelse av viktige leveområder og overfiske som viktige årsaker. FNs naturpanel slo nylig fast at nesten en tredel av korallrev og haier samt over en tredel av marine pattedyr er truet. Over en tredel av verdens fiskebestander høstes også på et nivå som ikke er bærekraftig. Levende korallrev er nesten halvert de siste 150 årene. Derfor er det svært viktig og bra at forvaltningsplanen for Barentshavet nå skal revideres og oppgraderes for å slå fast hvordan Norge kan møte disse utfordringene i våre nordligste havområder.

I forvaltningsplanene for havområdene finnes det områder som er utpekt av Faglig forums eksperter som særlig verdifulle eller sårbare i miljø- og ressursammenheng. Dette er områder med stor betydning for naturmangfold. Områdene er utpekt som sårbare for påvirkning fra økt menneskelig og industriell aktivitet, og vurdert på bakgrunn av forekomstene av arter og naturtyper som naturlig hører hjemme der, og deres produksjonsevne. Dette er de mest verdifulle og sårbare områdene i norske farvann. De undertegnende organisasjonene vil spille inn følgende anbefalinger til hvordan Særlig Verdifulle og Sårbare Områder (SVO) bør behandles i oppdateringen og revisjonen av forvaltningsplanen, som tar utgangspunkt i de nye faglige anbefalingene fra Faglig forum:

Vedrørende iskantsonens områdefastsettelse

Det faglige grunnlaget viser at iskantsonen er et av de særlig verdifulle og sårbare områdene (SVO) som har størst betydning for biologisk produksjon og mangfold. Det faglige grunnlaget viser også at hele iskantsonen alltid vil være viktig for flere arter uavhengig av årstid og at en avgrensning av iskantsonen derfor må ta hensyn til iskantsonens dynamiske struktur.

Ifølge det faglige grunnlaget bør iskantsonen defineres som det området hvor det kan forekomme havis i april måned basert på en tidsserie med satelittobservasjon av isutbredelse for 30-års perioden 1988-2017. Dette fordi april måned historisk sett har vært perioden hvor iskantsonen har befunnet seg lengst sør i Barentshavet. Flertallet i faglig forum mener isfrekvensen som benyttes oppdateres fra 30 prosent til 0,5%. En slik avgrensning vil bety at havområder hvor det sjelden har forekommet havis den siste 30-års perioden vil bli liggende innenfor dette området. Det viktigste med iskantsonen er imidlertid ikke bare selve isen. Det faglige grunnlaget viser at det er stor algeoppblomstring og påfølgende viktige interaksjoner gjennom hele året også langt sør for isens posisjon. Dersom disse viktige interaksjonene skulle blitt ekskludert fra området som defineres som særlig verdifullt og sårbart mister SVOen sin funksjon. En 30% sjanse for at det kan forekomme is i et område er ikke faglig holdbart dersom dette skal være førende for hvilke begrensninger som skal gjelde for ny petroleumsvirksomhet. Riksrevisjonens rapport⁴ peker på at oljevernberedskapen er betraktelig mer utfordrende på vinterstid enn på sommeren og at vi

⁴ <https://www.riksrevisjonen.no/petroleumsvirksomhet-i-nordomradene/>

i dag ikke har gode nok metoder og strategier for å fjerne olje i islagte områder. På bakgrunn av dette, stiller de undertegnende bak fagekspertene og mener at iskantsonen må defineres som området der det kan forekomme havis minst 0.5% havis, 30% av dagene i april måned basert på en data om isutbredelse for 30-årsperioden 1988–2017

Vedrørende SVO-områder som har særlig behov for vern mot petroleumsvirksomhet i henhold til områdets grad av miljøverdi, sårbarhet, samt trussel-scenarier i forbindelse med til klimaendringer:

De undertegnende organisasjoner mener at det ikke bør letes etter olje- og gass i SVO'er både fordi naturverdiene trues, og fordi klimautfordringene tilsier at mye av våre fossile ressurser må forbli i bakken. Regjeringsplattformen fra 2019 er også tydelig på det «ikke skal åpnes for petroleumsvirksomhet, eller konsekvensutrede i henhold til petroleumsloven, i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja i perioden 2017-2021, og ikke iverksette petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen, iskanten, Skagerak eller på Mørefeltene». Regjeringen vil også «fastslå definisjonen av iskanten i forbindelse med revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, og i lys av anbefalinger fra Faglig forum». De undertegnende vil særlig trekke frem hvordan den faglige anbefalingen påvirker vurderingen av SVOen iskantsonen som skiller seg ut for sin økologiske viktighet og sårbarhet for påvirkning.

Utgangspunktet for norsk næringsutvikling i våre havområder er at vi må verne om havets produksjonsevne for fremtiden, med hensyn til alle framtidsscenarioene knyttet til risikobildet ved klimaendringer, havforsuring, og menneskelige aktivitet. En forutsetning for å ivareta produksjonsevnen og viktige økosystemtjenester i havet er vern av områder med særlig verdifulle og sårbare naturverdier mot risikofylt industriell virksomhet. I slike havområder må hensynet til naturverdiene veie tyngre enn olje- og gassvirksomhet.

Iskantsonen

Iskantsonen er starten på alt liv i Arktis, og samtidig er Arktis området hvor klimaendringene skjer raskest og naturen sliter mest for å tilpasse seg. Oljeaktivitet her kan i tillegg ha helt ødeleggende konsekvenser. Hoppekrepsene i iskantsonen er både den biologiske motoren og «flaskehals» for helsen til hele det høyarktiske økosystemet. Ny forskning tyder på at hoppekrepsen *C. hyperboreus* er svært sårbar for oljeforurensning, og på grunn av hoppekrepsens dominerende og avgjørende rolle i den høyarktiske marine næringskjeden, vil et utslipp av olje true alle nivåer i næringskjeden. Både akutt og kronisk oljeforurensning ved iskantsonen og polarfrontområdene vil kunne medføre langt større, økologiske konsekvenser enn i andre havområder. Livet i Arktis er mer enn noe annet sted på kloden truet av klimaendringer, og mange arter som lever i iskanten er truet av utryddelse. Det gjelder grønlandshvalen, flere selarter, hvalross, ismåke, og isbjørn. Dette er et sted hvor risikoen forbundet med olje- og gassvirksomhet ikke må komme på toppen av klimatrusselen. Ifølge det faglige grunnlaget vil «et oljeutslipp som når iskanten, kunne få store lokale konsekvenser, avhengig av omfang, type utslipp og årstid. Det foreligger få analyser som viser oljedrift inn mot is, og erfaringsmaterialet er lite. Det er fremdeles stor usikkerhet knyttet til mulige konsekvenser dersom olje treffer iskantsonen». De undertegnede organisasjonene mener det er avgjørende at man i dette tilfellet legger føre var prinsippet til grunn for forvaltningen ved iskantsonen og vi mener derfor at hele iskantsonen gis varig vern mot petroleumsvirksomhet året rundt.

Polarfrontområdene

Polarfrontområdene sammenfaller tidvis med iskantsonen, med tilsvarende økologisk funksjon når det gjelder produksjon av nøkkelarter nederst i den arktiske næringskjeden. Området er definert som grensen mellom det atlantiske vann og arktisk vann møtes. Dette området har svært høy biologisk produksjon og høyt mangfold av dyrearter som benytter det som et viktig beiteområde. Sjøpattedyr og sjøfugler er ofte konsentrert langs polarfronten. Polarfronten er næringsgrunnlaget for de store sjøfuglbestandene i området Bjørnøya–Storfjorden–Hopen hele året.

Områdene rundt Lofoten, Vesterålen og Senja

Havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja er blant verdens største og mest verdifulle når det gjelder naturmangfold og naturressurser. Verdens største torskebestand (skrei) har sine gyteplasser i området. Verdens største kaldtvannskorallrev finnes på havbunnen utenfor Røst, og den største sjøfuglkolonien som finnes i fastlands-Europa er lokalisert i området. Hele 70 prosent av all fisk som fiskes kommersielt i både Norskehavet og i Barentshavet er en eller flere perioder i livet inntil havområdene Lofoten, Vesterålen og Senja. Mange av artene driver gjennom områdene mens de er i egg- og larvefase, og nettopp på sitt mest sårbare mot oljepåvirkning. Oljen har vist seg svært skadelig på disse i selv små konsentrasjoner.

Havområdet rundt Jan Mayen

Jan Mayen ligger i et frontområde hvor den nordgående Atlanterhavsstrømmen møter en sidegren av den sørgående Øst-Grønlandsstrømmen. Dette gir grunnlag for høy produksjon og store forekomster av dyreplankton, fisk, sjøfugler og sjøpattedyr. Jan Mayen er i en særstilling når det gjelder forekomst av sjøfugler med 300 000 hekkende par og flere sjøfuglkolonier. De mest tallrike artene er havhest, alkekonge, polarlomvi og krykkje. Jan Mayen, inkludert marint område ut til territorialgrensen, er vernet som naturreservat. Havområdet rundt øya krever beskyttelse fra olje- og gassutvinning.

Mørebankene

Norsk vårgytende sild er ved siden av torsken Norges viktigste villfisk. Silda er selve livsnerven i mange av økosystemene som finnes i Norskehavet og Barentshavet. Mørebankene er sildas gyteområde og hver vår legges milliarder av egg på havbunnen i dette sårbare og verdifulle området. Gyteområder er særlig sårbare for olje- og gassvirksomhet.

Iverryggen

Iverryggen, som ligger på 350 meters dyp og mest sannsynlig ble dannet av isbrebevegelse under siste istid, er hjemsted til en seks kilometer lang utstikker hvor det kryr av sårbare kaldtvannskoraller, med tilhørende rikt dyreliv. De norske korallrevene er artsrike økosystem på havbunnen som er veldig sårbare for menneskelig påvirkning, som petroleumsaktivitet.

Skagerrak

Skagerrak er et 240 km langt og 80-140 km bredt havområde, med hovedsakelig grunne områder. Havområdet er hjem til rundt 2000 ulike marine arter og er viktig for fiskeri og turisme. Skagerrak er tidligere bestemt oljefritt, i samarbeid med Sverige.

Vedrørende marint vern, og SVO-områdenes plass i marin verneplan

Tapet av natur er nå så omfattende at det har alvorlige virkninger på økosystemene og for menneskene som er avhengige av dem. Derfor haster det å snu utviklingen, og ta vare på arter og leveområdene deres. Naturpanelet (IPBES) peker på marint vern som et av tiltakene som kan bidra til dette. Internasjonalt er det satt mål om å bevare 10 prosent av verdens

havområder innen 2020, både under FNs bærekraftsmål og Aichi-målene. Norge har et nasjonalt mål om å bevare et representativt utvalg marin natur, og er tilsluttet det internasjonale målet. Per i dag mangler vi imidlertid de nødvendige virkemidlene for å oppfylle disse målene. Mer presist mangler virkemidler for å beskytte økosystemer utenfor 12 nautiske mil mot alle relevante trusler. Manglene utgjør en barriere i det pågående arbeidet med helhetlig marin verneplan og må adresseres av myndighetene.

Vern- og fredningsområdene som i dag finnes i norske havområder, utgjør ikke et representativt nettverk der variasjonsbredden av naturtyper er bevart. Utenfor territorialgrensen på 12 nautiske mil er under én prosent av havområdene beskyttet. Her finnes ikke en gang lovgrunnlag for beskyttelse på tvers av sektorer. Med andre ord er Norge langt unna å oppfylle våre folkerettslige forpliktelser og internasjonale mål.

De undertegnende mener derfor at Regjeringen bør inkludere i den kommende revisjon og oppdatering av forvaltningsplanene en klar intensjon om at SVO-ene skal vurderes for marint vern og inkluderes i den kommende marine verneplanen. Utenfor 12 nautiske mil er forvaltningsplanenes SVO de beste kandidatene for utredningen for marint vern, da det er disse som allerede er utpekt av fagekspertene for å ha størst betydning for naturmangfold og hvor den biologiske produksjonen er størst, samt mest sårbar for påvirkning i norske farvann. Sentralt i dette arbeidet er å få på plass et lovgrunnlag for vern av havområder utenfor territorialgrensen, slik Norge er forpliktet til som en del av Aichi-målene. Lovgrunnlaget bør gjelde for både norsk økonomisk sone og kontinentalsokkelen og legge til rette for en «bruk gjennom vern»-tilnærming. Det innebærer at representative naturverdier må identifiseres og gis beskyttelse mot alle relevante trusler, på tvers av sektorer. Deretter kan bruk forenlig med verneformålet tillates. Det er nødvendig med nye virkemidler for å oppfylle målene om representativ bevaring. En mulighet er å vedta en egen lov om marine verneområder utenfor territorialgrensen. Et nytt regelverk bør gjenspeile nettverkstilnærmingen til områdebevaring, håndtere alle eksisterende og fremtidige trusler mot økosystemene og legge opp til en differensiert forvaltning som balanserer vern og bruk av områder.

Den manglende beskyttelsen norske SVO-områder har i dag står i sterk kontrast til Norges havpolitiske ambisjoner. Regjeringens uttalte målsetting er at Norge skal ta en lederrolle i havpolitikken globalt, for å sikre sunne og produktive hav. Statsministeren har for eksempel etablert et høynivåpanel for en bærekraftig havøkonomi, som samler statsledere fra tolv land for å diskutere hvordan havkrisen kan løses. Med Norge i førersetet har panelet selv levert en sterk oppfordring til verdenen om å etablere godt forvaltede og klimasmarte marine beskyttede områder for å sikre havnatur og for å bekjempe klimaendringer. Skal Norge lede an i bevaringen av verdens hav må Norge aller først beskytte sine egne viktigste havområder.

En styrket oljevernberedskap i våre norske havområder

Regjeringen vil:

- Følge opp anbefalingene fra Riksrevisjonens rapport om å ivareta miljø og fiskeri ved petroleumsvirksomhet i forvaltningsplanområdet Lofoten-Barentshavet.

- Sørge for at Petroleumstilsynet i større grad følger opp at avvik og pålegg hos oljeselskapene etterleves og at strengere reaksjonsmidler trappes opp ved behov.
- Gjeninnføre regimet med null fysiske utslipp i forvaltningsområdet Barentshavet-Lofoten og Norskehavet.
- Styrke slepe- og bergingsbåt-beredskapen i områdene rundt Svalbard både vinter og sommer.
- Innføre tungoljeforbud i de områdene som er definert i Polarkoden (IMO) og jobbe for at et slikt forbud skal innføres i alle deler av Arktis gjennom IMOs MEPC komite.
- Etablere utslippsfrie soner for skipstrafikk ved Bjørnøya, Hopen og langs kysten av Svalbard.
- Sikre at regelverket for ballastvann i polare farvann håndheves.

Denne våren kom Riksrevisjonen med to rapporter som er høyst relevante for forvaltningen av nordområdene. Den ene rapporten så på myndighetenes arbeid med å ivareta miljø og fiskeri ved petroleumsvirksomhet i nordområdene⁵. Rapporten viser at myndighetene ikke har sørget for at oljevernberedskapen er godt nok tilpasset de særskilte forholdene i nordområdene og at samarbeidet om å stille krav til og følge opp oljevernberedskapen er kritikkverdig. Rapporten viser også at det er for lite samhandling mellom Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet i arbeidet med utbyggingsplaner, og at seismikkrådgivingen fra myndighetene ikke er tilstrekkelig systematisk og kunnskapsbasert. Riksrevisjonens hovedkonklusjon er at “myndighetene må samarbeide bedre for å sikre at miljøhensyn blir ivaretatt i petroleumsvirksomheten i nordområdene. Mangel på samarbeid kan i verste fall få svært negative konsekvenser for miljøet i et sårbart og verdifullt område”.

I januar 2019 kom Riksrevisjonen også med en rapport hvor de har undersøkt Petroleumstilsynets (Ptil) oppfølging av helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten⁶. Rapporten viste at Ptil sin tilsynsmetodikk ikke bidrar godt nok til å avdekke alvorlige sikkerhetsutfordringer, ikke alltid følger opp godt nok at avvik og pålegg rettes opp og at Ptil tar for sent i bruk strenge reaksjonsmidler når det er behov for det. For å sikre en bærekraftig forvaltning i våre norske havområder vil det være viktig at regjeringen i tilknytning til de oppdaterte forvaltningsplanene sørger for at praksisen i Ptil endres og at Riksrevisjonens anbefalinger følges opp.

Regimet med null fysiske utslipp gjeninnføres

Da forvaltningsplanen for Lofoten-Barentshavet ble oppdatert i 2011⁷ ble det gjennomført en rekke politiske endringer som vi mener har bidratt til et svekket forvaltningsregime. For eksempel ble kravet om null fysiske utslipp i Barentshavet endret til nullutslipp tilsvarende kravet på resten av norsk sokkel. Det faglige grunnlaget⁸ viser at skadeomfanget av bunnpåvirkning fra petroleumsaktivitet, både gjennom installasjoner, ankring og borekaks i all hovedsak kun vil være lokale og at konsekvensene er avhengig av lokal naturtype og bunnsamfunn. Det er imidlertid noe usikkerhet knyttet til mulige langtidseffekter på bestander av svamp som er påvirket av borekaks. Også i Norskehavet er det knyttet

⁵ <https://www.riksrevisjonen.no/petroleumsvirksomhet-i-nordomradene/>

⁶ <https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/rapporter/no-2018-2019/petroleumstilsynet.pdf>

⁷ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-10-2010-2011/id635591/>

⁸ https://tema.miljodirektoratet.no/Global/M1350_Rev_Scr2_.pdf

usikkerhet til skadepotensialet av utslipp, spesielt mulige langtidseffekter av miljøfarlige stoffer og radioaktive stoffer i produsert vann og mulig påvirkning av boreutslipp på koraller og svamp. Koraller, svamp og andre bunnsamfunn er under press fra flere kanter, deriblant bunntråling og havforsuring. Bunninstallasjoner og utslipp fra petroleumsaktiviteten må derfor ses i sammenheng med den samlede belastningen. Organisasjonene mener regjeringen må legge føre var prinsippet til grunn og gjeninnføre kravet om null fysiske utslipp for Barentshavet-Lofoten og Norskehavet. Dette innebærer blant annet at borekaks må fraktes til land heller enn å dumpes på havbunnen.

Skipsfart og beredskap

Skipsaktiviteten i de nordligste delene av forvaltningsområdet øker og endrer seg. Spesielt veksten i cruiseskip, ekspedisjonscruisesskip og mindre turistfartøy øker årlig. Den økende petroleumsaktiviteten i den nordlige delen av Barentshavet Sør gir også økte driftsutslipp og oljeutslipp ved havarier og uhell. Den norske fiskeflåten er blitt færre i antall, men større og med større samlet installert motorkraft.

Beredskapen i de nordligste havområdene står ikke i forhold til aktiviteten. Hvis et større cruiseskip får alvorlige problemer, har vi ikke beredskapsressurser til å håndtere hverken passasjerer, skip eller oljesøl. Hendelsen med Viking Sky på Hustadvika var 100 meter unna en potensiell menneskelig tragedie og et omfattende oljeutslipp av tungolje fra skipet. En tilsvarende hendelse ved Svalbard ville vært enda mer utfordrende.

Episoden i Hindlopenstredet, hvor fiskebåten M/S "Northguider" havarerte i romjulen 2018 under svært krevende forhold er et annet eksempel. Helikopter fra Longyearbyen hadde så vidt rekkevidde til å foreta en evakuering av mannskapet. Nærmeste fartøy med tilstrekkelig isklasse oppholdt seg på norskekysten, flere døgn unna.

Disse eksemplene viser hvor viktig det er å dimensjonere beredskapen ut fra risikonivået aktiviteten utgjør. For å kunne håndtere cruisetrafikken på Svalbard må risikoen reduseres med tiltak. For å oppnå dette må beredskapen styrkes ved å etablere kapasitet til en rask nødlossing av olje eller andre miljøskadelige substanser fra havarister. Fartøy for å bistå havarister ved grunnstøtinger, brann, kantring eller andre situasjoner må også gjøres tilgjengelig for å sørge for å redusere faren for tap av menneskeliv og naturverdier.

Et viktig tiltak som bør innføres i de nordligste havområdene er å forby tungolje til bruk og oppbevaring som drivstoff. Tungoljen vil i mindre grad fordampe, dispergeres og forvitres saktere og ha større risiko for å kunne fryse inn i sjøis om vinteren og forårsake nye oljesøl når isen smelter om på våren, når de biologiske prosessene er på sitt mest sårbare. Norge bør derfor innføre tungoljeforbud i de områdene som er definert i Polarkoden (IMO). Samtidig må norske myndigheter jobbe aktivt for at et slikt forbud skal innføres i alle deler av arktis.

Grunnet klimaendringene er spredning av fremmede arter et større problem og ballastvann er en viktig kilde til dette problemet. Kontrollen med at ballastvann behandles slik at det ikke medfører spredning av fremmede arter er derfor viktig. Forsvarlig håndtering av ballastvann er internasjonalt regulert gjennom IMO sin konvensjon, Ballast Water Convention. Det er spesielt viktig at norske myndigheter håndhever regelverket for ballastvann i polare farvann.

Områder som er kandidat for utslippsfrie soner, befinner seg som oftest innenfor grunnlinjen og er dermed ikke omfattet av forvaltningsplanen. Det er likevel områder med stor konsentrasjon av f.eks. sjøfugler i åpent hav hvor et utslippsforbud vil ha en positiv effekt. Både ved Bjørnøya, Hopen og langs kysten av Svalbard vil det være områder som i deler av året bør vurderes for ekstra varsomhet. Det kan være forbud mot transitt i et område eller begrensninger eller forbud mot utslipp til luft og vann.

Fiskebestander og fiskeri

Regjeringen vil:

- Utarbeide konkrete og målbare tiltak for å gjenoppbygge truede arter i norske farvann, herunder pigghå, brugde, håbrann, kysttorsk og vanlig uer, enten i form av egne konkrete gjenoppbyggingsplaner for artene eller ved å gjøre dem til prioriterte arter under naturmangfoldloven.
- Styrke kunnskapen om samspillet mellom arter i havet, mellom arter i havet og på land og samspillet mellom arter og deres leveområder. Arbeidet skal inkludere både kommersielle og ikke-kommersielle arter og ha som mål å oppnå en helhetlig fiskeriforvaltning ved å implementere fullgode flerbestandsmodeller.
- Nye arter skal ikke kunne høstes i kommersiell skala uten at det foreligger en grundig forståelse om hvilken rolle de ulike artene har i næringskjeden og hvordan uttak av disse vil påvirke både andre arter og deres respektive leveområder. En sterk føre-var-tilnærming må alltid ligge til grunn ved vurdering av slike nye høstingsregimer.
- Styrke arbeidet mot fiskerikriminalitet som skjer ute på havet og på kaikanten.

Sjømatnæringene er Norges nest største eksportvare og hadde 99 milliarder kroner omsetning i 2018⁹. Fiskeriene står for ca. en tredjedel av denne omsetningen og er dermed i seg selv en svært viktig næring for Norge. For å kunne sikre stor verdiskapning for Norge også i fremtiden er fiskeriene avhengig av at fiskebestandene forvaltes miljømessig bærekraftig på en helhetlig måte.

Globalt viser sammenstillinger av forskning at verdenshavet har mistet 36 prosent av mengden liv (vekten av dyreliv) bare siden 1970¹⁰. I dag er også 93 prosent av verdens kommersielle fiskebestander enten fullt utnyttet eller overfisket (59,9 prosent fullt utnyttet og 33,1 prosent overfisket)¹¹. Organisasjonene mener ikke at det å fullt utnytte en fiskebestand nødvendigvis er negativt, men vi ønsker å poengtere at det da ikke er rom for å høste så mye mer av havet på den samme måten som vi har gjort frem til i dag globalt. FNs havrapport fra september nå i år viser også at en global nedgang i biomasse og dermed også i fangstpotensiale fra overflatelaget til dyphavet er sannsynlig under alle fremtidige klimagassutslippsscenarier¹². Norsk havforvaltning må sees i sammenheng med dette.

Fagrapportene peker på at mange av de kommersielt store fiskebestandene i norske farvann gjør det bra. Det inkluderer da arter som NVG-sild, sei og kolmule. Videre peker

⁹ [https://seafood.no/aktuelt/nyheter/sjomateksport-for-99-milliarder-i-2018-/](https://seafood.no/aktuelt/nyheter/sjomateksport-for-99-milliarder-i-2018/)

¹⁰ https://s3.amazonaws.com/wwfassets/downloads/lpr2018_full_report_spreads.pdf

¹¹ <http://www.fao.org/state-of-fisheries-aquaculture>

¹² https://report.ipcc.ch/srocc/pdf/SROCC_FinalDraft_FullReport.pdf

fagrapportene på at forvaltningen av de mindre, kommersielle fiskebestandene bare delvis har oppnådd sine miljømål for et bærekraftig fiske. For ikke-kommersielle fiskebestander og bunnlevende arter er fagrapportene usikre på måloppnåelsen. Organisasjonene mener at den manglende måloppnåelsen for mindre, kommersielle arter og ikke-kommersielle arter vitner om en manglende prioritering av fiskebestander og arter uten direkte kommersiell verdi. Dermed mener organisasjonene at forvaltning av fiskeriene i norske farvann har betydelige mangler etter dagens forvaltningspraksis. Utrydningstruede arter som håbrann og vanlig uer viser liten eller ingen tegn til bedring. I tillegg viser forskning at bestander som kysttorsk i sør¹³ og europeisk hummer¹⁴ er på historisk lave nivå uten tegn til forbedring selv med de forbedrede reguleringer som er gjennomført siden forrige oppdatering av forvaltningsplanene. Riksrevisjonen pekte også i sin gjennomgang av fiskeriforvaltningen i Sør-Norge at spesielt kystnære bestander har blitt lagt for lite vekt på og kom med en klar anbefaling om å innføre tiltak for å bedre forvaltningen av bestander i kystnære farvann.¹⁵

Norge har gjennom Aichi-avtalen i konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) forpliktet seg til å høste av havet på en slik måte at overfiske unngås¹⁶. Det ligger også i forpliktelsen at gjenoppbygningsplaner eller liknende planverk kommer på plass for arter og bestander som det står dårlig til med. Det ligger også i forpliktelsen at fiskerier ikke skal ha signifikante negative følger for truede arter eller sårbare leveområder. Organisasjonene mener for eksempel at måten fiskeriet etter vanlig uer gjennomføres i norske farvann bryter med denne forpliktelsen. Det finnes riktignok et arbeid gjennom en arbeidsgruppe¹⁷ som skulle se på forslag til reguleringer for vanlig uer og med mål om å forbedre situasjonen for den utrydningstruede arten, men dessverre har fremdeles fiskeriene en sterk negativ effekt på uerarten. Det er spesielt manglende rekruttering hos vanlig uer som synes å være problemet. Organisasjonene mener derfor oppdateringen av forvaltningsplanene må inneholde flere tiltak som sikrer beskyttelse og gjenoppbyggingen av arter og bestander som er truet og/eller i signifikant nedgang. Dette kan for eksempel skje ved at utrydningstruede arter blir prioriterte arter etter naturmangfoldloven¹⁸ eller ved egne gjenoppbygningsplaner med mål og indikatorer for å sikre levedyktige og robuste bestander for fremtiden.

Fagrapportene peker på at det har skjedd betydelige endringer i norsk fiskeriforvaltning siden ca. år 2000 og at dette beskrives som en overgang fra en en-bestandsforvaltning til økosystembasert forvaltning. Det fremheves spesielt at selve den biologiske rådgivningen har blitt mer kompleks med føre-var referansepunkter og flerb Bestandssammenhenger. Organisasjonene mener dette er misvisende og vil fremheve at de fleste kommersielle fiskebestander i dag ikke forvaltes med flerb Bestandssammenhenger, men fremdeles med typisk en-bestandsforvaltning. For de mindre, kommersielle artene og de ikke-kommersielle artene er forvaltningen enda mer mangelfull når det kommer til bruk av flerb Bestandssammenhenger. Det tas i all hovedsak lite høyde for det samspillet som er mellom ulike arter i havet og det samspillet som er mellom de ulike artene og deres leveområder. Dette er kunnskap som er

¹³ <https://www.nrk.no/ostfold/kysttorsk-pa-historisk-lavt-niva-1.13504002>

¹⁴ <https://www.imr.no/hi/temasider/arter/hummer-europeisk>

¹⁵ <https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/rapporter/no-2016-2017/fiskeriforvaltningen.pdf>

¹⁶ <https://www.cbd.int/sp/targets/>

¹⁷ <https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Dokumenter/Rapporter/Forvaltningen-av-vanlig-uer-Rapport-fra-arbeidsgruppen-som-skal-gjennomgaa-reguleringen-av-kystfisket-etter-uer-nord-for-62-N>

¹⁸ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

avgjørende for å kunne ha en helhetlig fiskeriforvaltning av de levende ressursene som finnes i norske havområder. Dette innebærer da kunnskap om både kommersielle og ikke-kommersielle arter, herunder fisk, sjøfugler, sjøpattedyr og virvelløse dyr. Det trengs å utarbeide et tydelig mål om å innhente kunnskap og forståelse om samspillet mellom arter og mellom arter og deres leveområder i oppdateringen av forvaltningsplanene, da med endelig mål om å kunne implementere en helhetlig økosystembasert fiskeriforvaltning for norske havområder.

Kunnskap om samspill mellom arter og mellom arter og deres leveområder er spesielt viktig med tanke på å kunne utnytte det potensialet som ligger i havet til matproduksjon lenger ned i næringskjedene. I fagrapportene er det spesielt kommersiell høsting av raudåte som trekkes frem som et nytt fiskeri med potensiale for større fangstkvoter. I den politiske debatten i Norge for øvrig nevnes også for eksempel mesopelagisk fisk til stadighet med samme øyemed¹⁹. Også andre, mindre tradisjonelle arter som sjøpølse²⁰ og kråkeboller²¹ sees på som en mulig ressurs å høste av i fremtiden. En høsting av nye arter som beskrevet over vil kun være forsvarlig slik organisasjonene ser det ved en grundig forståelse om hvilken rolle de ulike artene har i næringskjeden og hvordan uttak av disse vil påvirke både andre arter og deres respektive leveområder. En sterk føre-var-tilnærming må alltid ligge til grunn ved vurdering av slike nye høstingsregimer.

For å kunne høste bærekraftig av ressursene som finnes i havet er vi avhengig av at lover og regler som gjelder for både høstingen på havet og aktiviteten som skjer på land følges. I de senere årene har meldinger og avsløringer om fiskerikriminalitet både til havs og på landsiden økt i omfang. Dette gjelder for alle de ulike forvaltningsplanområdene, fra rekefisket i sør til torskefisket i nord. Organisasjonene mener derfor at regjeringen må styrke arbeidet for å redusere miljøkriminalitet som ulovlig dumping av fangst²², endring av fangstrapporter²³ og sort omsetning²⁴.

10 års moratorium på mineralutvinning på havbunnen

Regjeringen vil:

- Innføre et 10 års moratorium på mineralutvinning på havbunnen inntil nødvendig kunnskapsgrunnlag er på plass.
- Sørge for at det ikke vil forekomme mineralvirksomhet på havbunnen i SVO og andre områder med påvist verdifull bunnfauna.

I norske havområder finner vi aktive eller tidligere hydrotermalt aktive områder, for eksempel Yermakplatået (innenfor forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten) eller

¹⁹ <https://fiskeribladet.no/tekfisk/nyheter/?artikkel=59282>

²⁰ <https://forskning.no/havet-mat-og-helse-penger/ville-du-spist-den-ne-sjopolsa-det-vil-de-gjerne-i-asia/1256362>

²¹ <https://www.niva.no/nyheter/baerekraftig-krakebolleindustri>

²² <https://fiskeribladet.no/nyheter/?artikkel=59400>

²³ <https://www.itromso.no/pluss/eksklusiv/2018/10/15/Fiskeridirektoratet-kjenner-til-muligheten-for-manipulasjon-av-fangstsertifikater---Problematisk-17696776.ece>

²⁴ <https://www.dn.no/fiske/havbruk/fiske/fisk/forskere-avdekker-ulovlig-fiske-for-hundrevis-av-millioner/2-1-402006>

Knipovitchryggen og Mohnsryggen (innenfor forvaltningsplanen for Norskehavet). Følgende avsnitt er et innspill til revideringen av alle forvaltningsplanene.

Våren 2019 vedtok Stortinget havbunnsmineralloven, som har som formål å legge til rette for undersøkelse og utvinning av mineraler på kontinentalsokkelen. Dette til tross for at det ikke er blitt gjennomført omfattende nok undersøkelser til å kunne si noe om miljøkonsekvensene av slik virksomhet.

Områdene som foreløpig er mest aktuelle for mineralutvinning på havbunnen i norske farvann består av hydrotermiske ventiler. Dette er vulkanske områder på kontinentalsokkelen der varmt vann, gasser og mineraler strømmer opp fra jordas indre og danner spektakulære strukturer i møte med det kalde sjøvannet. Disse områdene, og havbunnen generelt, er lite kartlagt, som bl.a. Miljødirektoratet har slått fast i sin rapport om miljøutfordringer ved gruvevirksomhet på havbunnen²⁵. I sitt høringsvar til lovforslaget om gruvedrift på havbunnen skriver Miljødirektoratet at «det er store havområder hvor vi mangler kunnskap om biologisk mangfold, spesielt knyttet til havbunnen. Det vil si at vi høyst sannsynlig har uoppdagede forekomster av sårbart og verdifullt naturmangfold på havbunnen, som så langt ikke har noen form for beskyttelse mot påvirkning»²⁶. Mangel på kunnskap om bunnøkosystemer i verdenshavene er grunnlag for at Fijis statsminister, Greenpeace, Europaparlamentet og flere andre har krevd et minimum 10-års langt moratorium på mineralutvinning på havets bunn. Noe vi derimot vet, er at hydrotermiske ventiler gir mulighet for vekst av bakterier som i et miljø fritt for sollys og fotosyntese kan danne grunnlaget for biologiske økosystemer. De danner første ledd i næringskjeder som kan inneholde en lang rekke arter som fortsatt er ukjente for vitenskapen. I en studie fra det nordøstlige Stillehavet²⁷ ble det påvist at bakteriene er en betydelig matkilde for hoppekreps, som igjen er viktig føde for større dyr.

Mineralutvinning i økosystemene knyttet til hydrotermiske ventiler kan dermed ha svært alvorlige konsekvenser for miljøet. Oppgraving av havbunnen, store sedimentskyer og utslipp av giftige stoffer er bare noen av elementene som kan påvirke det ukjente livet på havbunnen negativt, i tillegg til forstyrrelser i form av lys, lyd og vibrasjoner ved bruk av tungt maskineri. Vi frykter at unike biologiske samfunn vil bli ødelagt, at arter som ennå ikke er identifisert vil bli utryddet, og at sårbare økosystemer på havbunnen ikke vil klare å reetablere seg på hundrevis av år.

Områdene som anses å være mest aktuelle for gruvedrift på havbunnen er i dag stort sett ikke utsatt for omfattende menneskelig aktivitet, fordi de er teknologisk utilgjengelige. Det vil gå mange år før neste revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten revideres. Innen da kan den teknologiske utviklingen føre til at vi får tilgang til disse områdene, og at de utnyttes uten at vi forstår hvilke konsekvenser dette har for naturen. Siden forvaltningen av norske havområder skal være kunnskapsbasert, og vi i dag ikke vet hvilke miljøkonsekvenser gruvedrift på havbunnen har, må revideringen legge en restriktiv

²⁵ <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/M532/M532.pdf>

²⁶

<https://www.regjeringen.no/contentassets/391c1c527ff54e1f91e3be20ae84b01b/miljodirektoratet.pdf?uid=Milj%C3%B8direktoratet.pdf>

²⁷ <https://www.int-res.com/abstracts/meps/v359/p161-170/>

linje for utvinning av havbunnsmineraler. Vi ber derfor om at oppdateringen av forvaltningsplanene fører til en grundig utredning av miljøeffektene til eventuell ny mineralvirksomhet på havbunnen. Blant annet er det relevant å se på hvordan områder utpekt som aktuelle for mineralutvinning sammenfaller med eksisterende «særlig verdifulle og sårbare havområder» (SVO-er). Det bør også vurderes om områder med hydrotermale ventiler langs den midtatlantiske ryggen skal pekes ut som marine verneområder eller nye SVO-er. Vi mener at det internasjonale kravet om et minimum 10-års moratorium på mineralutvinning på havbunnen, inntil nødvendig kunnskapsgrunnlag er på plass, bør fremmes i Stortingsmeldingen. Et minstekrav er at det ikke må åpnes for mineralvirksomhet på havbunnen i allerede eksisterende SVO-er eller i områder med påvist verdifull bunnfauna. Gruveprosjekter på havbunnen må ikke under noen omstendigheter settes i gang før det er gjennomført omfattende biologiske vurderinger av lokasjoner og tilhørende områder hvor utvinning kan være aktuelt.

Marin forsøpling

Regjeringen vil:

- Fremskynde arbeidet med å oppdatere den helhetlige strategien mot marin forsøpling for norske farvann.
- Pålegge alle stamnetthavner fra Tromsø og nordover til å ta imot plastavfall vederlagsfritt fra alle fartøygrupper samt øke profesjonell og organisert innsamling av plastavfall i fjæresonen på Svalbard.
- Styrke kartleggingen av plastsjøppel på havbunnen og dens effekt på dyreliv og leveområder i havdypet samt styrke forskningsinnsatsen på effekter av mikro- og nanoplast spredning og marint plastavfall i Arktis.
- Styrke arbeidet med å hindre plastforsøpling av havet ved å utrede et utvidet produsentansvar for alle plastprodusenter og importører av plast innen 2020 samt styrke produsentansvarsloven for emballasje, fiskeredskap og tauverk.

Årlig havner [over 8 millioner tonn plast ut i havet på verdensbasis](#). Av platen som havner i havet peker vitenskapen på at 1 prosent av platen flyter rundt i vannmassene, 5 prosent av plastforsøplingen skylles opp på strendene, mens hele opptil 94 prosent av platen som havner i havet synker og havner ned på havbunnen.

Norge har inntatt en lederrolle når det kommer til bekjempelse av plastforsøpling generelt og marin forsøpling spesielt, og organisasjonene støtter fullt og helt Norges initiativ for å få på plass en [global juridisk bindende avtale mot plastforsøpling](#).

Nasjonalt havner det også betydelige mengder plastsjøppel på avveie i norsk natur, og mye av dette ender trolig opp i norske havområder. Fagrapportene viser at ingen av de norske havområdene har nådd sine mål for å hindre marin forsøpling. I [avfallsmeldingen](#) som ble behandlet av Stortinget i februar 2018 ble det bestemt at Norge skal oppdatere den helhetlige planen mot marin forsøpling i 2020. Det mest effektive tiltaket mot marin forsøpling er å stanse ny plast fra å havne ut i naturen. Organisasjonene mener derfor at

tiltak for å redusere sjansene for at ny plast ender opp som forsøpling spesielt må prioriteres og iverksettes.

Skipsfarten er også en del av kilden til marin plastforsøpling. Tauverk, emballasje, presenninger, fiskeutstyr og annet avfall havner med og uten vilje på sjøen. Havner som mottar skip fra polare områder bør forbedre mottaket av plastavfall og avfall generelt. Spesielt fra fiskeri, men også turistbåter og lasteskip trenger bedre rammevilkår for å forhindre at plast havner på sjøen. Arbeidet med å redusere marint plastavfall fra fiskeri og skipsfart vil ha stor effekt for å unngå dyretragedier. Både sjøpattedyr, landpattedyr (f.eks. reinsdyr) og sjøfugler rammes i stor grad av marint plastavfall og er en belastning for arter som allerede er redusert på grunn av mangel på næringstilgang eller andre rekrutteringsproblemer. Den langsiktige effekten av marint plastavfall preges av mangel på kunnskap og må styrkes samtidig som arbeidet med å redusere tilførsel av nytt avfall trappes opp.

Avslutning

Avslutningsvis vil de undertegnede organisasjonene minne om at regjeringen ved revideringen av forvaltningsplanene har en unik mulighet til å følge opp FNs bærekraftsmål nr. 14 om å bevare og bruke hav- og marine ressurser på en bærekraftig måte. Til tross for at havene våre står ovenfor store endringer og utfordringer i årene fremover, finnes det også store muligheter til å imøtegå disse utfordringene gjennom en kunnskapsbasert, helhetlig og økosystembasert forvaltning. Innspillene fra de undertegnede organisasjonene vil være et viktig bidrag for å gjennomføre dette i praksis.

Med vennlig hilsen

Silje Lundberg,
Leder i Naturvernforbundet

Frode Pleym,
Leder i Greenpeace Norge

Christian Steel,
Generalsekretær i Sabima

Bård Vegar Solhjell,
Generalsekretær i WWF Norge

Fredric Hauge,
Leder i miljøstiftelsen Bellona